

LUKÁTS János

Ma1 du pays

Tíz perccel éjfél előtt megcsörrent a telefon.

– Halló! – rekedt-álmosan szólt Lőrinc hangja.

– Lőrinc vagy? Gabriel vagyok – nyüzgés volt ez, alig emberi hang.

– Ki vagy? – Lőrinc a homlokát ráncolta.

– Hát én, Gabriel. Vagyis... Gábor.

– Szervusz... – Tudod, hány óra van? – akarta kérdezni az álmából riasztott, aztán inkább hallgatta az éjszakai szót.

– Lőrinc, te, Lőrinc... – talán krákogott, de inkább nyögött a magát Gabrielnek nevező Gábor. – Mondd, te tudod, neked tudnod kell... Igaz, amit itt ez a rádió beszél...? Hogy Magyarországon mind kipusztultak a gólyák? Mind, már évek óta nincs gólya... – elbizonytalanodott, elvékonyodott a hang, és némán válaszra várt.

– Ki mond ilyet? És miért pusztultak volna el?

– Hogy mind kipusztultak. Vagyis, hogy... kipusztították őket... a magyarok.

– Gábor, te megbolondultál! Dehogy pusztultak ki... – Lőrinc torka hirtelen összeszorult. – Volt olyan, hogy kevesebb volt a gólya néhány évig, tényleg volt ilyen.

– Hogy leverték a parasztok vasvillával a gólyafészkeket... Vagy leperzselték. A gyerekek meg a gólyákon tanultak célba löni.

– Gábor, hogy beszélhetsz ilyen badarságot?! Egyik évben több gólya van, a másikban kevesebb. Elsodorja a vihar, levadásszák Egyiptomban, túlrepül rajtunk, hogy legyen Skandináviában is gólya. Mit tudom én... De végül mindig visszatérnek. Honnan veszed ezt a zagyaságot?

– Hallottam, itt hallottam, minden adó bementa itt nálunk. Sajnálták, még ők is sajnálták a magyar gólyákat.

Lőrinc erre a mondatra nem akart válaszolni: – Akkor kitalálták, hogyan lehet visszacsalogatni az elcsellengett gólyákat...

– Hát lehet? – bizalmatlan hang rezgett keresztül az éjszakán, nyugattól keletig.

– Kocsikerekeket raktak fel a villanypóznák tetejére. Odakötözték, hogy a helyén maradjon. A gólya aztán, amint átrepül a falu fölött, meglátja ezt a jó fészkelő helyet, leereszkedik, építeni kezdi a fészket, és minden rendben van.

– És a következő évben?

– A kerék ott marad, fenn, a következő évre készen vár a fészkek.

– Nem verik le? Nem üti agyon a gólyákat az áram?

– Gábor, ha megüti, megüti azt is, aki felviszi az oszlopra. Ne féltsd te a gólyákat. Tudják azok, mit kell csinálni a fészken.

– És mond, Lőrinc, születnek kis gólyák is Magyarországon?

– Gábor! Csak Magyarországon születnek a gólyák, Afrikában nem. Ezt neked tudnod kell, te állatbarát vagy.

– És a kicsik megszokják, ott fenn, a villanyoszlopon...? De azt is mondták, hogy ez rossz megoldás, ott Magyarországon.

– Miért, nálatok, ott, vajon hol laknak a gólyák?

– Templomtornyon, meg... mit tudom én. De laknak. Itt élnek gólyák! – a hang elbizonytalanodott, a keserű szemrehányás helyére üresség lépett. – Lőrinc, itt vagy még? – segélykiáltás volt ez, nem egy álmatlan barát távoli dohogása. Ebben a pillanatban kinyílt a falióra ajtócskája, előugrott belőle a már régen félbetört kakukk, de tizenkét peckes órajelzés helyett csak csukladozott a megcsorbult madár. Lőrinc torkában elakadt a lélegzet. Aztán torkot köszörült, és kínjában nevetni készült.

– Aludj nyugodtan, Gáborom, és mondd meg annak, aki ezt hirdeti, hogy egy marha. Én üzenem, Lőrinc, innen, Magyarországról, ha tudja egyáltalán, merre van ez az ország.

– Meg azt is mondják... – folytatta Gábor-Gabriel, mint aki semmit se hallott, semmit se értett meg a gólyák boldogságra vált kálváriájából –, azt is mondta itt a rádió, hogy a magyarok a fecskéket is kiirtják. A fecskéket... a drága kis fecskéket, a magyar madarat. Hogy fecske sincs már.

– Gábor...

– Hogy csak levert agyagfoltok maradtak a falusi házak eresze alatt, ahol valaha százával volt a fecskéfészek.

– Gábor, ez ugyanolyan ostobaság, mint a gólyák... A fecskéfészek is lehullik, ha rosszul építik, meg azt se szeretik, ha az eresz alját összepiszkítják a madarak. Tesznek alá...

– Ugye, mondom! Szóval igaz, hogy irtják a fecskét.

– Tesznek a fészek alá bádoglepot, azt aztán nyár végén másikra cserélik.

– Te, Lőrinc, de hogy lehet megölni a kis fecskéket! Láttál te már kis fecskét, én láttam! Etetél te már kis fecskét, én etettem! Szúnyoggal, léggel, édes kis pofák, ahogy tátják azt a drága kis csőrüket.

– Gábor, éjjel negyed egy van, ilyenkor minden fecske alszik, meg én is szeretnék. Senki se bántja a fecskéket, jönnek és mennek, bőségesen van utánpótlás.

– Lőrinc, ugye, tudod, hogy ahol egyszer levernek egy fecskéfészket, oda többet nem fészkel a fecske. Megérzi a halálszagot, megérzi, hogy ott gyűlölik a fecskét. És mondja a rádió, hogy Magyarország ilyen ország lett.

– Na, ide hallgass! Van fecskéfészek, amelyik leesik, mert rosszul van felrakva. Vagy a macska kiszedi, az a bűdös macska. Meg van gazda, aki bemeszeli tavasszal a tornácot, utána aztán jöhet a fecske a frissen festett eresz alá, a gólya a jegenyére. Vagy éppen a templomtornyra, bár a meredek bádogra nehezebb fészket rakni, mint a lapos kocsikerékre.

– És merre vannak Magyarországon az új fecskéfészek...?

– Amerre a régié is voltak.

– És a fecske még odamegy, ahol egyszer megölték a fiókáit? – Gábor hangja sokadszor is elcsuklott.

– Gábor! Gyere el nyáron, bejárjuk a Balaton-felvidéket, magad szemével láthatod, hogy van fészek, új is, régi is!

– Szóval Kelet-Magyarországon kipusztultak a fecskék, szóval mégis igaz. Magad mesélted, hogy csak a Balatonnál van még egypár mutatóban.

– Sose mondtam ilyet. Elutazunk Zemplénbe, a Nyírségbe, ahol régi, falusi házak vannak, tornáccal, verandával. Csinálunk fényképeket is, elviheted *reporteur* barátaidnak *Chalon sur Marne*-ba – ez a város jutott éppen Lőrinc eszébe. Gábor hallgatott, sóhajtott, a reménytelenség költözött a némaságba. A madár most megint kipattant az órából, negyed egy volt, aztán egyetlen néma kattanás után visszazárkózott.

– Tudod, Lőrinc, nem tudom, nem hiszem el, amit hallok. Meg amit te mondasz nekem, azt sem. Itt van is gólya, meg nincs is. Ezekhez a gólyákhoz semmi közöm. Nem, ez nem

igaz, ezek is az én golyáim, az én fecskéim. De mégis, valahogy azok ott, a Balatonnál, meg a másik két helyen, amit mondtál. Igen, látni szeretném. Látni, hogy nem igaz, amit mondanak. Hanem, ahogy emlékszem rájuk, gyerekkoromból. Emlékszel te arra...

– Gábor, mindjárt fél egy, nekem reggel... – elharapta a szót, a magáét is, meg a távoli nyöszörgőét is.

– Tudod, Lőrinc, tudod te, mi van nekem? – nehezen szólt, mintha szégyellné, meg mint-ha maga se tudná igazán, mi az, amit szégyellve is be akar vallani. Vagy eltitkolni éppen.

– Mondd, Gábor, mondd, mi van neked.

– *Mal du pays*... nyögte ki aztán magából. – Hogy is mondják ezt magyarul. Látod, én már csak így tudom, ezeknek a nyelvén.

– Honvág... – Lőrinc szinte röstellte, hogy mindkét nyelven ismeri ezt a szót. És nem tudta, fűzhet-e hozzá akármit.

– Hogy mondd: honvéd? – szólt a hang tapogatózva.

– Honvág, te marha, honvág! – ordítani akart ezzel a féleszűvel, aztán csak megismételte halkán, mert már neki is a torkában volt az a... az a *mal du pays*. A készülék feketén hallgatott a csillagtalan éjszakában. Aztán Gábor tétován mégis beleszólt: – Te, Lőrinc, meg azt is beszélnek itt, hogy kipusztult Magyarországon az a nagy fehér madár. Hogy is hívják, nem jut eszembe a neve. Tudod...

Lőrinc szó nélkül letette a telefont, és nézte a láthatatlan éjszakát. A kakukk megint előbicegett, kettőt bólogatott és egy szót se szólt.

